

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

MIEJSCOWA miesięcznie: bez dostawy do domu 4 80 — z dostawą 5 30 — ZAMIEJSCOWA miesięcznie z przesyłką pocztową 5 30 — ZAGRANICĄ 7 00 Zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

Cena numeru 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: ul. Karmelicka 2
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty.

Kultura radości.

Obchody narodowe polskie mają swoje dzieje, które stanowią bardzo znamiennej ilustrację dziejów narodu, jako całości. Pamiętamy dobrze obchody narodowe z ostatniego okresu niewoli. Miały one wtedy charakter manifestacyjno-żałobny, demonstrowały przywiązanie do idei państwowej, pamięć o przeszłości, wiarę, mimo wszystko, w przyszłość. Manifestacje takie były czynnymi pozytywnymi, była w nich zawarta żywa treść. W zaborze państwowym zwłaszcza bywały czemś, co stało u pogranicza czynnego zbrojnego wystąpienia, i co niejednokrotnie przeżyło się przelewem krwi i reprezentacji zarządzanymi przez władze zaborcze.

Przejdźcie ze stanu niewoli do bycia niepodległego, pociąga za sobą konieczną zmianę charakteru manifestacji państwowej. Odpada charakter żałobny, który cechował je w czasie niewoli, odpada również charakter manifestacji skierowanej przeciw wrogim zaborczym potęgom. Cechą ich staje się, że się powinna radość z odzyskanego państwowego bytu, podstawa, upamiętnienie ciągłości dziejowej idei państwowej, uczczenie zasług przeszłych pokoleń, audzenie energii, działającej i tworzącej, a celem ich, jednym z najważniejszych, oddziaływanie na masy w duchu pedagogii obywatelskiej, uświadomienie im ich roli współtwórców dziejów. Państwem, którego mają być żywymi, czynnymi częściami, przyjmującymi odpowiedzialność za przeszłość i oddającymi ją spotęgowaną i wzmocnioną ręką przyszłości.

Charakter więc uroczystości i obchodów narodowych ma być w obecnym okresie radosny, budzący energię, każdym względem demokratyczny. Muszą mieć przekonanie, że oto chodzi się ich własne święto i że są współtwórcami i współwykonawcami obchodu, podobnie jak są współtwórcami w duchu czczonego w ten sposób czynu, czy faktu dziejowego. Mija już okres uroczystości, obchodzonych na rozkaz z góry, w zamkniętym kole, w nastroju przymusu i strachu, cechującym święta i obchody zaborców, odbywające się w wrogiej dla nich narodowej polskiej atmosferze. Mijał okres obchodów manifestacyjnych i żałobnych, które urządziłyśmy w latach niewoli. Dawne formy w niejednym szczególe żyją nieraz dłużej od treści, która z nich uleciała. Zadaniem naszym jest stworzenie nowego, dostosowanego do warunków państwowych typu obchodów i świąt narodowych i państwowych, a rozwijanie demokratycznej i swobodnej kultury radości w masach, stanowiącej odpowiednik ogólnej kultury, jest miłym i pojętym zadaniem.

Ze czynniki decydujące zdają sobie sprawę z potrzeby takiej ewolucji, wychowującej masy, tego mamy liczne przykłady. Weźmy inicjatywę Ministerstwa Oświecenia Publicznego, na mocy której, uczniowie sami mieli być twórcami i inicjatorami swoich obchodów. Weźmy zawody sportowe, urządzane przez wojskowość dla żołnierzy w tych dniach uroczystych.

Mieszczą się w ten zadatki rozwoju, który nadaża za ogólną dziejową ewolucją. Trzeba oczywiście przede wszystkim współpracy społeczeństwa,

Przygotowania do grudniowej sesji Rady Ligi Narodów.

Na porządku dziennym sprawa polsko-litewska.

Genewa, 14 listopada. (PAT). W kołach Ligi Narodów czynione są już obecnie przygotowania do rozpoczynającej się dnia 10 grudnia br. kolejnej 52 sesji Rady Ligi Narodów. Przewodniczyć będzie tym razem Briand. Spodziewane jest przybycie Chamberlaina i Stresemanna.

Porządek dzienny obejmuje cały szereg spraw gospodarczych, szereg spraw kodyfikacyjnych z dziedziny ustawodawstwa międzynarodowego i t. p. Z ważniejszych spraw politycznych na

porządku dziennym sesji mają być umieszczone: Sprawa memorjału Volksbundu niemieckiego na polskim Górnym Śląsku, dotyczącego położenia niemieckiej mniejszości w Polsce, oraz sprawa memorjału Związku Polaków na Śląsku Opolskim, w sprawie sytuacji Polaków w Niemczech, wreszcie jako najważniejsza sprawa polityczna sprawozdanie o rokowaniach polsko-litewskich, zaleconych rezolucją Rady Ligi z roku zeszłego.

Udział Stanów Zjednoczonych w rokowaniach reparacyjnych.

Berlin, 14 listopada. (PAT). Informacje pochodzące z kół półurzędowych stwierdzają, że sprawa udziału Ameryki w konferencji rzeczoznawców finansowych została już przesądzona. Rząd niemiecki miał otrzymać od Stanów Zjednoczonych przyrzeczenie, że Ameryka wyśle na tę konferencję swego przedstawiciela. W związku z tem koła polityczne niemieckie stwierdzają, że sprawę zwołania tej konferencji należy oceniać optymistycznie i że kon-

ferencja mogłaby się zacząć z końcem bież. roku.

Berlin, 14 listopada. (AW). „Voss. Ztg.“ donosi z Paryża, że ambasador niemiecki v. Hoesch odbył wczoraj z Briandem konferencję w sprawie rokowań reparacyjnych. Uzgodniono m. i. poglądy co do składu komitetu ekspertów. Pewne trudności wyłoniły się w związku ze sprawą ustalenia kompetencji i mandatów komitetu.

Uratowanie pasażerów parowca „Vestris“.

218 osób ocalało, brak jeszcze 110.

N. York, 14 listopada. (PAT). Kapitan amerykańskiego parowca „Shipper Gummings“, który to parowiec ocalał około 100 osób z zatopionego parowca „Vestris“ donosi, że przybył na miejsce oznaczone przez radiotelegram „Vestris“ w poniedziałek o godzinie 10:30 wieczór i rozpoczął natychmiast poszukiwania. Statek ocalał ogółem 5 łodzi ratunkowych. Posuwając się ku szczątkom zatopionego parowca, statek uratował kobietę, która przez 18 godzin pozostawała w wodzie. „Shipper“ prowadził poszukiwa-

nia do południa wczorajszego dnia, poczem odjechał do N. Yorku, pozostawiając szereg okrętów na miejscu katastrofy. Ostatnie wiadomości głoszą, że dotychczas ocalało 218 osób z zatopionego parowca, brak jeszcze 110 pasażerów. Dotąd nie potwierdziła się wiadomość o uratowaniu kapitana parowca „Vestris“. Amerykański pancernik „Wyoming“ uratował 5-ciu pasażerów oraz trzech ludzi z załogi, którzy utrzymywali się na powierzchni wody przy pomocy pasów ratunkowych.

Urzędowy komunikat w sprawie zmian w policji lwowskiej.

Warszawa, 14 listopada. (PAT). W związku z wiadomościami jakie się pojawiły w ostatnich dniach w prasie a dotyczącymi zmian personalnych we władzach policyjnych we Lwowie Ministerstwo spraw wewnętrznych komunikuje: Ministerstwo spraw wewnętrznych zarządziło przeniesienie w stan spoczynku starosty grodzkiego we Lwo-

wie dra Reinlendera oraz przeniesienie komendanta policji państwowej m. Lwowa Nowodworskiego. Zmiany na tych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo stanowiskach dokonane zostały wskutek zbyt biernego zachowania się wymienionych urzędników, jakie okazali w czasie ostatnich wypadków lwowskich.

Rozszerzanie się lokautu w Niemczech.

Berlin, 14 listopada. (PAT). Lokaut w przemyśle metalowym w Nadrenji rozszerzył się na dalsze okręgi, graniczące z Westfalją, wskutek czego zostało pozbawionych pracy dalszych około 40.000 osób. Położenie pozba-

wionych pracy robotników jest ciężkie, gdyż najwyższa instancja rządowa ubezpieczeń Rzeszy odrzuciła żądanie związków robotniczych o wypłacenie zasiłków robotnikom dotkniętym lokautem.

Berlin, 14 listopada. (PAT). Jeszcze nie zakończył się lokaut w przemyśle metalowym; a już związek przemysłowy jedwabniczego w Nadrenji wypowiedział z dniem 15 względnie 31 grudnia umowę taryfową wszystkim robotnikom w tym przemyśle. Wypowiedzeniem objętych zostało około 1.000 robotników.

KONFERENCJA MINISTRÓW W SPRAWACH GOSPODARCZYCH

Warszawa, 15 listopada. (PAT). Wczoraj odbyła się konferencja ministerjalna pod przewodnictwem P. Premjera Bartla, w której wzięli udział ministrowie: Zaleski, Kwiatkowski, Niezabytowski i Czechowicz. Tematem konferencji były sprawy gospodarcze. Po konferencji przybył do Prezydium Rady Ministrów Marszałek Piłsudski i odbył 1½-godzinną konferencję z P. Premierem Bartlem.

REZERWY ZBOŻOWE NA GÓRNYM ŚLĄSKU.

Katowice, 14. listopada. (AW). Śląski urząd wojewódzki zaciągnął w Banku Rolnym 2 milj. zł., kredytu na zakup 5.000 tonn zboża, celem przeciwdziałania ewent. wyższe cen mąki. Większa część tych zapasów zmagazynowana będzie w młynach śląskich. W związku z tem aprowizację Województwa śląskiego uważać należy za zapewnioną. Cena chleba w Katowicach wynosi obecnie 53 gr. za 1 kg.

PLAN DALSZYCH ROBÓT INWESTYCYJNYCH W GDYNI.

Warszawa, 15 listopada. (Tel. wł.). Ponieważ okres pierwszej serii robót inwestycyjnych w Gdyni kończy się już w lipcu roku przyszłego, Ministerstwo Przemysłu i Handlu przygotowało plany i ogłosiło przetargi na dalsze roboty.

Obejmują one przede wszystkim budowę drugiego basenu wewnętrzne-go, zupełne wykończenie avant-portu, oraz budowę wiaduktu nad wszystkimi torami kolejowymi w porcie.

DEMENTI.

Warszawa, 14 listopada. (PAT). Jeden z warszawskich dzienników porannych przyniósł onegdaj informację swego korespondenta w Kołomyji, jakoby policja dokonała rewizji w mieszkaniu prezesa Sądu okręgowego w Kołomyji dra Czerniawskiego i w wyniku rewizji aresztowała syna prezesa Jana Czerniawskiego. PAT upoważniona jest do stwierdzenia, że u prezesa Czerniawskiego policja wogóle rewizji nie przeprowadzała, ani też między aresztowanymi nie ma syna prezesa Jana Czerniawskiego.

KOMISJA POROZUMIOWAWCZA STRONNICTW LEWICOWYCH.

Warszawa, 15 listopada. (AW). Wczoraj odbyło się posiedzenie przedstawicieli PPS., Wyzwolenia i Stronnictwa Chłopskiego. Postanowiono powołać do życia wspólną komisję porozumiewawczą której zadaniem będzie współdziałanie stronnictw we wszystkich sprawach, dotyczących utrwalenia i obrony ustroju republikańskiego, demokratyzmu, parlamentarizmu, oraz zakresu uprawnień działalności Sejmu i Senatu Rzplitej. We wszystkich innych dziedzinach stronnictwa te zachowają swobodę taktyki.

MIĘDZYNARODOWY KONGRES DZIENNIKARZY.

Paryż, 15. listopada. (AW). Z Dijon donoszą, że w dniu 15. bm. rozpoczynają się tam obrady II Kongresu Międzynarodowego Zw. Dziennikarzy (Feder. Inter. Journal.). Polskie związki dziennikarskie reprezentować będą na tym Kongresie dr. Beaupré i K. Smogorzewski. Obrady trwać będą od 15—17. bm.

Z prasy ruskiej.

Z okazji 10-lecia niepodległości Polski użnała prasa ruska za stosowne — milczeć. Wyjątek w tej zasadzie tworzy »Diło« i przemyski »Ukr. Hołos«.

»Diło« stara się piórem swego warszawskiego korespondenta I. Kedryna ująć rzecz głębiej. Czytamy:

»10 lat istnienia Polski odrzonej wykazało tyle podziwu godnej energii polskiego narodu i równocześnie tyle zasadniczych błędów... Podziwu godną jest ta impulsywna energia naszych sąsiadów, która w trzech pierwszych latach wolności wyładowała się w terytorjalnej ekspansji. W listopadzie 1918 r. przechodzi Warszawa w ręce polskich, na pół zorganizowanych ochotników, a równocześnie toczą się walki o Lwów. W grudniu wybucha powstanie w Poznaniu, w ciągu 3 następujących lat poszły trzy powstania na Górnym Śląsku, w sierpniu 1920 r. rozbito wojska bolszewickie, w październiku zajęto Wilno. Jeśli najlepszą nauką winny być zawsze czyny przeciwnika, to oczyma niezasłепionymi winniśmy przypatrzeć się tej olbrzymiej zręczności i energii, z jaką Polacy wyzyskali korzystną dla siebie koniunkturę«.

»Diło« zapewnia, że nie chce się bawić w horoskopy, ale uważa, że sytuacja Polski mimo wszystko nie jest zbyt pomyślna. Słabe jej strony widzi »w tragicznym, coraz bardziej pogmatwanym konflikcie między prawdziwym charakterem swych ziem, a narzuconym im sztucznie ustrojem; w gorączkowym poszukiwaniu nowych zagranicznych koncepcyj politycznych; w coraz głębszym rozbiciu wewnętrznym społeczeństwa. Dziś — kończy — pod płaszczykiem uporządkowanej siły kryje się chaos i drzemają zarodki różnych konfliktów«.

Tyle ma »Diło« na osłodzenie goryczy po radosnej dla Polski rocznicy.

»Ukr. Hołos« ujmuje rzecz inaczej. Powiada: nie dziwimy się waszej radości, ale — pozwólcie nam się martwić. »Struny uczuć wydają tony, których szarmonizować nie można... Nie możemy się cieszyć, a przeciwnie — wspomnienia napelniają serce nasze smutkiem. Czy zasłużenie, czy niezasłużenie los tak obszedł się z nami w r. 1918 i 1919 — nad tem myśleć będziemy zdaleka i milcząc w dniu polskiego święta państwowego. I każdy uczywy Polak nas zrozumie«.

Wszystko to zmierza do wykazania, że niestosownie postępują władze szkolne, zmuszając młodzież ruską do udziału w święcie państwowym. Rozporządzenie ministerjalne ma na myśli tylko młodzież polską, lecz »niższe organy niepotrzebnie zaostrzyły je«.

Nie wiemy, co »ma na myśli« rozporządzenie ministerjalne, ale wiemy, co mówi. Mówi zaś, że obchód rocznicy 10-lecia ma być wolny od wszelkich akcentów upokarzających, że święto państwowe jest wspólnem świętem wszystkich obywateli, bez względu na wyznanie i narodowość. Nie naszą winą jest, że teraz właśnie niektórym Rusinom jest smutno. Nie mamy nic przeciw temu, aby »w cichem milczeniu« rozpamiętywali sobie dawne czasy, — ale musimy wymagać, by będąc aktualnie obywatelami polskimi, nie demonstrowali przeciw rzeczywistości. Ta rzeczywistość bowiem jest dziś wspólna — dla Polaków i Rusinów. I jeśli bilans dorobku Rzeczypospolitej wypada dodatnio, z zysków i oni czerpią, jak chcąc czy nie chcąc dzieliliby klęski i niedole. Los nasz jest jeden i »struny uczuć« powinny być szarmonizowane. N.

P. DEWEY W MOSKWIE,
Moskwa, 15 listopada. (AW). Bawiący tu od kilku dni doradca finansowy rządu polskiego p. Dewey złożył wczoraj wizytę Rykowi i Litwinowowi. P. Dewey został dziś zaproszony do Litwinowa na śniadanie. Pobyt p. Deweya w Moskwie potrwa jeszcze 6-7 dni.

Zapowiedź kryzysu parlamentarnego w Niemczech.

Berlin, 14. listopada. (PAT). Sprawa pancernika ciąży dzisiaj nad całą sytuacją wewnętrzną Rzeszy. Gabinet Rzeszy, który zebrał się dzisiaj przedpołudniem na posiedzenie, nie powziął — jak twierdzi prasa berlińska — żadnej decyzji, ograniczając się tylko do stwierdzenia, że nie ma żadnych zastrzeżeń przeciwko przedłożeniu dyskusji nad sprawą pancernika na tydzień bieżący, przed debatą o polityce zagranicznej.

Bezpośrednio przed posiedzeniem gabinetu odbył się konwent seniorów, który tę zmianę kolejności w obradach Reichstagu, na wniosek centrum uchwalił. W czwartek zatem i w piątek toczyć się będzie w Reichstagu debata nad wnioskiem socjalistów, żądającym zaprzestania budowy pancernika.

Prasa berlińska omawia dzisiaj z niezwykle zainteresowaniem sytuację, jaka się wytworzyła w związku z akcją ministra Reichshehry Gröenera, wnioskiem socjalistów, oraz wskutek interwencji prezydenta Hindenburga. Dzienniki prawicowe charakteryzują obecną sytuację jako rozpoczynający się w sposób niezwykle kryzys gabinetowy.

Nacjonalistyczna »Börsenzeitung« stwierdza, że przyjęcie rezolucji socjalistycznej oznaczać będzie upadek gabinetu Müllera, a nawet kryzys parlamentarny, ponieważ nie możliwe będzie utworzenie takiego rządu, któryby się zgodził wykonać wniosek socjalistyczny.

»Voss. Zeitung« i »Berl. Tageblatt« uważają, że wniosek socjalistyczny nie przejdzie, aczkolwiek obawiają się, iż stronnictwo niemiecko-narodowe ze względów taktycznych powstrzy-

ma się od głosowania, by w ten sposób dopuścić do uchwalenia wniosku socjalistycznego i doprowadzić do jeszcze większego skomplikowania sytuacji. Oba dzienniki podają jednocześnie, że prezydent Hindenburg miał nieinterwenjować w tej sprawie i w rozmowie z przywódcami niemiecko narodowych powiedział, iż tego rodzaju taktykę potępiłby stanowczo, Stronnictwo niemiecko-narodowe uznało wobec tego za konieczne zaprzeczyć kategorycznie, jakoby pomiędzy jego przywódcami, a prezydentem Hindenburgiem odbywały się jakieś rokowania w tej sprawie.

»Vorwärts« oświadcza kategorycznie, że socjaliści nie ugną się przed żadną groźbą kryzysu i że jeśli okaże się potrzeba, gotowi są zaapelować do wyborców. Jeżeliby minister Reichshehry, w razie przyjęcia wniosku socjalistycznego miał doprowadzić do rozbicia gabinetu, to — oświadcza »Vorwärts« — okaże się, że w obecnym Reichstagu niemożliwe jest rządzenie przeciwko 153 socjalistom. Ci, którzy rozbijają gabinet, będą musieli wziąć na siebie odpowiedzialność za utworzenie nowego rządu. Dziś bezpośrednio po posiedzeniu plenum Reichstagu mają się odbyć decydujące posiedzenia frakcji centrowej i socjalistycznej.

»Voss. Zeitung« w wydaniu popoł. stwierdza, iż w kołach parlamentarnych coraz bardziej umacnia się przekonanie, że wniosek socjalistyczny nie uzyska większości, jakkolwiek stronnictwo niemiecko-narodowe ogłosiło, że decyzję co do głosowania ujawni dopiero w ostatniej chwili.

Z Sejm u.

(Posiedzenie z dnia 14 listopada 1928).

Zakończenie ogólnej dyskusji budżetowej. — Preliminarz odesłano do Komisji.

Warszawa, 14 listopada. (PAT). W pierwszym czytaniu odesłano do właściwych Komisji kilka projektów ustaw.

Następnie zabrał głos poseł Roguszczak (NPR.) oświadczył, iż nie ma powodu wątpić o realności przedłożonego budżetu, stwierdza jednak, że śruba podatkowa stała się nadmiernie uciążliwa i dlatego wita zapowiedź reformy podatków, a zwłaszcza gruntowego i dochodowego z zadowoleniem. Zapowiadane przesilenie gospodarcze należy — zdaniem mówcy — raczej zażegnać, niż przyspieszyć. Bierności bilansu handlowego należy się przeciwstawić energicznie, do czego przyczyni się przede wszystkim podniesienie produkcji rolnej. Co się tyczy polityki zagranicznej, to należy stwierdzić, że Naród nasz nie da się uczynić przedmiotem przetargów dyplomatycznych, a Genewa nie może się stać terenem, na którym rozważa się państwowość polską. O rewizji naszych granic, mowy być nie może. W polityce wewnętrznej mówca radzi wystrzegać się wzajemnej nienawiści. Nasze mniejszości narodowe znajdują u nas ojczyznę, gdy staną na gruncie państwowości polskiej.

Następnie zabrał głos Minister skarbu, Czechowicz, który, odpowiadając na podniesione w toku dyskusji zarzuty, że Rząd nie wykonuje budżetu tegorocznego zgodnie z ustawą skarbową oświadczył w imieniu Rządu, iż w wykonaniu tegorocznego budżetu w okresie od dnia 1 kwietnia do 30 września b. r. czyli za 6 miesięcy, wydano 1.332 milionów zł., co stanowi 49.83% całego budżetu rocznego, włącznie z 145 mil. zł., przeznaczonemi na zasiłki dla urzędników, emerytów i t. d. Cyfry te nie mogą świadczyć o niewykonaniu budżetu według uchwał Sejmu. W tym okresie, o ile można wydedukować z przemówień przedstawicieli stronnictw, chodzi o niewykonanie art. 11 ustawy skarbo-

wej, upoważniającego Ministra Skarbu do udzielania z zapasów kasowych kredytów dla drobnego rolnictwa w wysokości 100 mil. zł. Z upoważnienia tego Rząd nie może skorzystać ze względu na plan stabilizacyjny, który nie pozwala na wydatkowanie sum obrotowych. Naruszenie planu stabilizacyjnego w jednej z najistotniejszych jego części skompromitowałoby nas na zewnątrz i miałyby fatalne skutki dla naszego kredytu zagranicą. Licząc się jednak z wolą Sejmu i z wykonaniem własnego programu, zmierzającego do podniesienia drobnego rolnictwa, Rząd uchwalił podwyższyć kapitał zakładowy Banku Rolnego o dalszych 30 mil. zł. w drodze budżetowej. Dodatkową ustawę skarbową Rząd niebawem wnieśnie. Nadto Rząd przyznał 30 mil. zł. z funduszy kredytowych na pożyczki meljoracyjne. Minister przypomina, że Rząd obecny w ostatnich dwóch latach podniósł kapitał zakładowy Banku Rolnego z 11 mil. zł. na 130 mil. zł. Rok budżetowy jeszcze się nie skończył i będziemy szczęśliwi — oświadczył Minister — jeśli stan budżetu umożliwi przyjęcie drobnemu rolnictwu z pomocą kredytową w skali co najmniej takiej, jaka została zakreślona przez Sejm. Wszystkie inne pozycje budżetowe — stwierdził Minister — są wykonywane, z wyjątkiem jedynie takich, dla których wykonania brak tytułów prawnych. Dotyczy to zwłaszcza pomocy lekarskiej dla ubogiej ludności, na co jest w budżecie 4 mil. zł., ale brak postanowień prawnych, regulujących wydatkowanie tych sum.

Następnie poseł Smulikowski w imieniu grupy poselskiej reprezentującej PPS., związanej z dawną Frakcją Rewolucyjną, składa oświadczenie, z którego wynika, że grupa ta sprawę budżetu traktuje jako nieodzowną konieczność państwową. W debacie szczególnej, partja zachowa ściśle rzeczowy stosunek i liczyć się będzie z real-

nemi możliwościami Państwa i stanem gospodarczym społeczeństwa, nie uważa bowiem za właściwe czynić z budżetu przedmiot walki lub popisów demagogicznych. Stosunek frakcji do budżetu jest wynikiem przesłanek ideologicznych, wiążących niezależność polityczną Narodu z wyzwoleniem dążnościami klasy robotniczej pod względem ekonomicznym, społecznym i kulturalnym. Frakcja głosować będzie za odesłaniem preliminarza do Komisji.

Poseł Jeremicz (Klub białoruski) oświadcza, iż Klub jego głosować będzie przeciwko budżetowi. Również przeciwko budżetowi przemawiali posłowie Wołyniec (Selrob) i Bittner (komunista).

Poseł Stapiński (Związek Chł.) podnosi, że dzięki chlubnej inicjatywie Banku Rolnego, w całej Polsce rozporządził się żywiolowy ruch meljoracyjny. Chłopi, mając w kieszeni promesy, zaczęli masowo meljorować, a gdy przyszło do terminów płatności, Bank Rolny oświadczył, że nie ma pieniędzy. W końcu mówca nawołuje do skupienia sił, aby móc podolać ciężkim zadaniom, które w chwili obecnej stoją przed Państwem. Zresztą Państwo przebrnie szczęśliwie przez trudności, bo ponad niem stoi Wódz — Marszałek Piłsudski.

Po przemówieniu posła Zahidnego (Bezp. Ukrainiec), który bronił wystąpienie Ukraińców we Lwowie, zabrał głos poseł Woźnicki (Wyzw.) i oświadczył, że odpowiedź Ministra Skarbu w sprawie wykonywania budżetu, nie jest wystarczająca. Stronnictwu mówcy chodziło bowiem o to, czy wydatki są dokonywane zgodnie z działami i paragrafami według uchwał ciał parlamentarnych. Mówca cytuje przykłady, w których rzekomo uchwały Sejmu nie zostały wykonane.

Poseł Sanojca (BBWR.) stwierdza, iż w czasie debaty rzucano frazesy, które miały zdyskredytować obecny Rząd, — Rząd tymczasem wycofał się z tej kampanji zwycięsko. Fakt jest, że w żadnym budżecie nie było tak wielkich pozycji na szkolnictwo, jak w przedłożonym obecnie, mianowicie 400 mil. zł., na roboty publiczne przeznaczono przeszło 100 mil. zł., tyleż na rolnictwo i t. d. Rząd obecny chociaż nic nie obiecywał, a jednak daje Polsce rozwój kulturalny, polityczny i gospodarczy. Rozprawiając się z twierdzeniem, że dla armji przewidywany budżet za wiele, mówca zapytuje, czy obronimy, gdy runie na nas nawała, jak nie armatami i karabinami. Tylko twórcza wola Wodza Narodu i piersi żołnierzy obronią nas. Opozycja robi tylko komedję. Nie ma ona przygotowanej większości, nie ma między sobą porozumienia, nie ma siebie ani jednego czelwicka do obrony rządów. Rząd obecny wznowia decyzje Jagiellonów i Batorych, daje Polsce rozkwit.

Wiceminister skarbu Grodyński oświadczył, że na liczne zapytania w kwestjach szczegółowych, Rząd da odpowiedź w komisji.

Po wyczerpaniu listy mówców marszałek zarządził głosowanie nad wnioskami, zgłoszonymi przez posłów Chruckiego (Kl. Ukr.) i Bittnera (komunista) o odrzucenie preliminarza. Wnioski te upadły, a tem samem preliminarz budżetowy w pierwszym czytaniu przyjęto i odesłano do Komisji budżetowej.

Izba przystąpiła następnie do wniosków nagłych. Poseł Harniewicz (Ch. D.) motywował nagłość wniosku swego Klubu w sprawie zdemolańskiego przez tłum żydowski chrześcijańskiego kinoteatru »Nirwan« w Lidzie. Nagłość wniosku odrzucono. Poseł Czapiński (PPS.) uzasadniał nagłość wniosku w sprawie ustawy o zgromadzeniach. Nagłość tego wniosku przyjęto wszystkimi głosami przeciwko BBWR. Na tem porządek dzienny wyczerpano. Następnego posiedzenie odbędzie się w piątek 16 b. m. o godz. 4 popołudniu.

NAUKA — LITERATURA — SZTUKA.

Krakowski dar dla prez. Masaryka.

Krakowskie Koło akademickie przyjaciół Czechosłowacji złożyło prezydentowi Masarykowi w darze książkę Jaromira Raszina „Dusza kobiety, w polskim przekładzie Marjana Szykowskiego.

Książka ta wydana została z inicjatywy praskiego Koła przyjaciół Polski, staraniem i nakładem akademickiego Koła przyjaciół Czechosłowacji w Krakowie.

Specjalny egzemplarz dla prezydenta Masaryka został przesłanicznie opracowany, wedle projektu i w wykonaniu artystycznej firmy intrologatorskiej L. Bradacza w Pradze.

Prezydentowi Masarykowi wręczył ten krakowski podarunek prof. M. Szykowski, na specjalnej audjencji w obecności prywatnego sekretarza prezydenta oraz członka zarządu praskiego Koła przyjaciół Polski, p. Józefa Szauna, kawalera „Polonia Restituta“.

Akademja ku czci Juliana Baraszczyka. W sali gimnazjum męskiego w Białej Podlaskiej odbyła się czysta Akademja ku czci ś. p. Juliana Bartoszewicza, historyka i pedagoga. Wygłosili na niej przemówienia przedstawiciele Koła akademików Podlaskiej i Koła przyjaciół akademii. Prof. H. Kisielewiczówna podjęła w odczycie zasługi i znaczenie Bartoszewicza.

„Irydjon“ po rosyjsku i nowe wydanie o Krasieńskim. Rosyjski uczonek prof. Wiktor Czarnobajew z Lwowa, pracuje obecnie nad przedmiotem „Irydjon“ Krasieńskiego na język rosyjski, a nadto ogłosił w „Sprawozdaniach“ Polsk. Akad. Umiejętności w Krakowie (za rok ubiegły) studjum p. t. „Przyczynki do źródeł i genezy „Irydjon“!

Teatr rosyjski w Nowogródku. Władze polskie udzieliły trupie teatru rosyjskiego p. Iwinej-Skipietrowej pozwolenia na urządzenie przedstawień na terenie całego Województwa nowogródzkiego, w czasie od 16 listopada do 31 grudnia b. r.

SOMERSET MAUGHAM. 17)
Malowana zasłona.

— No jakież to mamy zmartwienie?
— Zaraz mi lepiej, gdy cię widzę uśmiechniętą się.

— Usiadł na łóżku i zapalił papierosa.

— Wyglądasz dzisiaj trochę blade.

— Nic dziwnego — odpowiedziała.

— Nie zmrzymałam ani na chwilę oka tej nocy.

— Spojrzał na nią. Uśmiechał się jeszcze, ale uśmiech był nieco wymuszony i nienaturalny. Zdawało jej się, że widzi w jego oczach.

— On już wie — rzekła.

— Upiętnęła chwila, zanim odpowiedział.

— Co powiedział?

— Nic nie mówił.

— Co? — Spojrzał na nią ostro. —

— Więc po czym poznałaś, że wie?

— Po wszystkim. Po spojrzeniu, po sposobie, w jaki rozmawiał podczas obiadu.

— Czy był szorstki?

— Przeciwnie, był wyszukanie grzeczny, ale poraz pierwszy od ślubu nie pocałował mnie na dobranoc.

— Spuściła oczy. Nie była pewna, czy Charlie zrozumiał. Zwykle Walter oduczał ją, przyciskając usta do jej policzka, nie odrywając się od nich. Odczuwała w tym pocałunku całą jego miłość.

— Jak ci się zdaje, dlaczego nic nie powiedział?

— Nie mam pojęcia.

Komedja Krzywoszewskiego, wystawiona w Rydze. Z okazji polskiego święta narodowego wystawiono w teatrze Narodowym łotewskim w Rydze komedję Stefana Krzywoszewskiego „Djabel i karczmarka“, przyjętą niezwykle entuzjastycznie przez publiczność ryską.

Wystawa Grafiki polskiej w Paryżu. W Muzeum Sztuki Stosowanej w t. zw. „Pavillon de Marsan“, stanowiącym jedno ze skrzydeł pałacu Luwru, otwarta została wystawa sztuki drzeworytniczej w Europie (Gravure sur bois originale en Europe). Najlichniej reprezentowany jest dział francuski. Obok niego figurują dzieła artystów niemieckich, angielskich, irlandzkich, belgijskich, hiszpańskich, estońskich, holenderskich, włoskich, japońskich, łotewskich, szwedzkich, szwajcarskich i rosyjskich. Zorganizowany został, oprócz tego, specjalny dział polski, gdzie grafikę polską reprezentują prace prof. Skoczylasa, Bartłomiejczyka, Brandla, Cieslewskiego, Mrożewskiego, Podoskiego oraz pań Konarskiej i Krasnodebskiej.

Na otwarciu wystawy obecny był z ramienia ambasady radca Neuman. Prace artystów polskich wywołały wielkie zainteresowanie wśród publiczności, licznie zwiedzającej wystawę.

Wystawa odrzuconych przez Salon Jesienny malarzy. W prywatnej galerji na rue Bonaparte otwarta została wystawa, zorganizowana przez pięciu malarzy, których prace zostały odrzucone przez jury Salonu Jesiennego. Są to: Belg — Engiel-Rozier, Francuz — Jean Helion, Katalończyk Daura, Polak — Aberman i Urugwajczyk — Torres Garcia. Zdaniem tych artystów, Salon Jesienny jest zbyt zachowawczy w swych tendencjach i odrzucił ich prace, uważając je za zbyt radykalne. Odwołują się więc do sądu opinii publicznej. Wystąpienie to wywołuje w środowiskach artystycznych ożywione dyskusje.

„Wielka Biblioteka“ w nowej szacie. Znany Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska“ w Warszawie wypuścił niedawno na rynek księgarski nowe wydanie „Biblioteki Wielkiej“

klasyków polskich — w nowej szacie. „Biblioteka“ ta, przeznaczona do lektury szkolnej, wychodzi obecnie pod redakcją wybitnego pedagoga warszawskiego, dyr. Włodzimierza Gałęckiego.

Jako nowość wprowadzono inny układ tomików; każdy z nich składa się z tekstu utworu oraz z objaśnień i przypisów, ujętych w całość osobno zbroszuowaną, tak że pojedynczy tomik obejmuje właściwie dwa odrębne tomiki, złączone z sobą jedynie harmonikową okładką. „Objaśnienia“ są pomyślane również inaczej, niż dotąd, a znacznie lepiej i trafniej. Należy do nich bowiem nie tylko zwykły komentarz rzeczowy i językowy, ale i rzeczy takie, jak: krótki zyciorys twórcy, portrety, wypisy z dzieł innych, polskich i obcych, oraz z korespondencji autora, ilustrujące genezę dzieła, wreszcie sądy współczesnych i potomnych o dziele. Historia danego utworu czy jego motywów w literaturze, malarstwie, na scenie i w muzyce. W ten sposób otwiera się przed nauczycielem i uczniem cały warsztat do pracy samodzielnej, interesującej i pokrzepiającej. Lektura pisarzy swoich i obcych przestaje być zwykłym, monotonnym referowaniem, a zmusza do własnej, samostejnej pracy myślowej.

Z sali koncertowej.

I. Wieczór arcydzieł fortepianowych Leopolda Münstera.

Pana Leopolda Münstera, który już kilkakrotnie dał się słyszeć we Lwowie w latach ostatnich, uważam za jednego z najpoważniejszych pianistów nie tylko w Polsce, ale i w Europie dzisiejszej. Są może tacy, których technika jest bardziej błyskotliwa, których sam zewnętrzny urok gry bardziej działa na słuch, ale mało jest takich, których wewnętrzny stosunek do sztuki byłby tak czysty i prawy, i którego sumienie artystyczne jest w tak zupełnej zgodzie z sobą i z duchem wykonywanej kompozycji. Odczuwa to słuchacz może najsilniej w interpretacji Beethovena, który nie znosząc absolutnie żadnych kompromisów na rzecz efektu zewnętrznego, żąda też od odtwórcy maximum szczerości i bezinteresowności. P. Münster grał szereg kompozycji Beethovenowskich, mianowicie Sonate Cmoll op. 10, Rondo Adur, Ecosaisais i Warjacje Esdur, niektóre z nich znane i ograne do zbyt-

Dotąd wydała „Wielka Biblioteka“ kilkanaście tomików pisarzy polskich w opracowaniu znanych, starszych i młodszych, badaczy i literatów polskich.

Konkurs na prace z dziedziny prawa publicznego. Rada Towarzystwa Prawniczego w Warszawie na posiedzeniu w dniu 8. listopada rb. pragnąc uczcić 10-cio lecie przywrócenia Państwa Polskiego postanowiła ogłosić konkurs na pracę z dziedziny prawa publicznego. Szczegóły dotyczące konkursu będą podane później w fachowej prasie prawniczej.

Uczenie ś. p. Edw. Jelinka. W Pradze odbyło się posiedzenie komitetu czechosłowacko-polskiego. Przewodził prof. Marjan Szykowski. Zebranie uchwaliło wzniesić nagrobek nad zapomnianym grobem powieściopisarza i publicyście Edwarda Jelinka. Nagrobek ma powstać drogą składek polskich i czechosłowackich. W tym celu komitet uchwalił wytworzyć odpowiednie ośrodki polskie i czechosłowackie oraz zaprosić do współpracy pokrewne organizacje polonofilskie z Czechosłowacji i czechosłowackie w Polsce.

ku, a jednak potrafił nimi zainteresować w wysokim stopniu, gdyż jego interpretacja jest przemyślana w każdym szczególe i bardzo głęboko i poważnie ujęta. Jak wspaniale zaakcentowany był n. p. w pierwszej części kontrast motywów w zakresie samego pierwszego tematu, mimo formy i techniki przypominającej jeszcze żywo Haydna, wyczuwało się tu już późniejszego tytana, największego z klasyków i pioniera dróg romantyzmu zarazem.

Druga część koncertu poświęcona była twórczości Schuberta. Wybór p. Münstera padł bardzo szczęśliwie na Sonatę Ddur, op. 53, jedną z napiętniejszych i najbardziej typowych, a choć niektóre jej części, zwłaszcza n. p. Scherzo, wykonane były stanowczo za prędko, na ogół jednak styl i duch jej oddany był bardzo trafnie, podobnie jak w pieśniach w opracowaniu Liszta i w przemielej „Soirée de Vienne“.

Stefanja Łobaczewska.

ba udawać że się nic nie wie. Założył się z tobą, o co chcesz, że tak właśnie postąpił Walter.

Pod wpływem własnych słów Townsend nabierał coraz większego animuszu. Oczy jego skrzyły się, i był znowu pełen swej zwykłej jowialnej wesołości. Promieniała zeń budząca otuchę pewność siebie.

— Bóg świadkiem, że nie mam zamiaru wyrażenia się źle o Walterze, ale gdzie chodzi o tupet — z bakteriologa niewielka pociecha. Wszystko przemawia za tem, że gdy Simons przejdzie na emeryturę, Generalny Sekretariat kolonii mnie się dostanie, nie leży więc w interesie Waltera kłócić się ze mną. Musi tak samo, jak i my wszyscy troszczyć się o swój chleb z masłem, zechce protegować człowieka, któryby wywołał skandal? Wierz mi, że może wiele zyskać na utrzymaniu języka za zębami, a jeszcze więcej stracić na zrobieniu głośnej awantury.

Kitty poruszyła się niespokojnie. Wiedziała, że Walter jest nieśmiały, i rozumiała, że obawa wywołania awantury i zwrócenia na siebie ogólnej uwagi, może mieć pewien wpływ na jego postępowanie, ale trudno jej było uwierzyć, by jakkolwiek względnie materialne mogły kierować jego czynami. Możliwe, że nie znała go dokładnie, ale Charlie nie znał go wcale.

— A czy pomyślałeś o tem, że Walter kocha mnie do szaleństwa?

Nie odpowiedział na to, ale spojrział na nią z tym swoim szelmowskim

uśmiechem. Znała to rozkoszne spojrzenie i lubiła je bardzo.

— No i co? Czuję, że chcesz powiedzieć jakąś okropność.

— No tak, wiadomo przecież, że niewiasty często wmawiają w siebie, że mężczyzna jest w nich szalenie zakochany, a rzeczywistość nieraz zadaje kłam ich mniemaniu.

Roześmiała się po raz pierwszy. Jego pewność siebie była zaraźliwa.

— Co za monstrualna sentencja!

— Przypuszczam, że wogóle w ostatnich czasach mało się zajmowałaś małżonkiem. Może już nie jest tak zakochany, jak kiedyś.

— W każdym razie nigdy nie będę się ludziła, że ty jesteś szalenie zakochany we mnie — odparła.

— Właśnie w tym wypadku nie będziesz miała racji.

Jakże słodko było słyszeć to. Wiedziała o tem, i wiara w jego namiętną miłość rozgrzała jej serce. Wstał z łóżka, usiadł przy niej na sandałowej skrzyni i otoczył jej kibić ramieniem.

— Nie zaprzataj sobie głupiej główki ani na chwilę dłużej tą sprawą — rzekł. — Zapewniam cię, że niema powodu do obaw. Jestem najpewniejszy w świecie, że Walter będzie udawał, iż nie wie o niczem. Wiesz przecież, że w takich rzeczach jest niezmiernie trudno dowieść czegokolwiek. Utrzymujesz, że jest bardzo zakochany; może w takim razie nie zechce stracić ciebie całkiem. Przysięgam, że gdybyś była moją żoną, wolałbym nie wiem co raczej, niż stracić ciebie.

(C. d. n.)

